

Z A M A Ł O ,
A B Y P R Z E Ż Y Ć

U W M - L U B I S Z T O

W S Z Y S T K I E
Z A G A D K I T O R U S A

O L S Z T Y N L I S T O P A D 2 0 1 2 N R 1 1 / 1 5 9

W I A D O M O Ś C I

U N I W E R S Y T E C K I E

U W M

ISSN 1641 3199

WWW.UWM.EDU.PL

PROJEKT GRAFICZNY: RENATA DMUCH Na zdjęciu: dr Justyna Zaleska z Katedry Mieczarstwa i Zarządzania Jakością

NOWY KLUCZ DO SEROW

Fot. Janusz Pajdak

NASZE BABY PRUSKIE (CZ.8)

Historię przeważnie tworzą i opisują mężczyźni. Ale przecież nie byłoby historii bez kobiet. W dziejach i kulturze Prus ich nie brakowało. Te najważniejsze przypomina dr Izabela Lewandowska.

Ingrid Wagner-Andersson

(1905-1970) – malarka. Urodziła się w Olsztynie jako córka Szveda Ernesta Anderssona i Warmiaczki, pochowanych na cmentarzu olsztyńskim, młodsza siostra poetki Hedwig Bienkowskiej. Po ukończeniu olsztyńskiego liceum uczęszczała na prywatne lekcje rysunku. Odwiedzała artystyczne atelier olsztyńskiej malarki Friedy Strohmberg (opisywanej w cz. 3 bab pruskich) mieszczące się w jej mieszkaniu przy ulicy Warmińskiej 25. W 1931 r. wstąpiła na Akademię Sztuk Pięknych w Królewcu. Przez jakiś czas była słuchaczką berlińskiego seminarium plastycznego. W 1933 r. powróciła do Królewca. Była autorką ilustracji do wydanych aforyzmów swojej siostry. Tworzyła najczęściej akwarele. W 1934 r. zaczęła wystawiać swoje prace w Królewcu. Odbyła liczne podróże po krajach Europy. W 1941 r. wyszła za mąż i na zawsze opuściła Prusy Wschodnie. Zamieszkała w Mannheim (Niemcy).

Co roku brała udział w wystawach *Forma i Kolor*, urządzanych w Koblencji. Wciąż doskonaliła swój warsztat. Jej obrazy, które cechuje duża wyrazistość pełne są motywów wschodniopruskich. Często też sięgała do szkicownika z młodości i wykorzystywała w swojej twórczości motywy z Warmii. Właśnie z tęsknoty do ziemi urodzenia powstawały najcenniejsze dzieła. Na wyróżnienie zasługują: *Czerwony mak*, *Stoneczniki*, *Anemony*, *Dziewczyna z czarną chustką*.

Natalia Żarska

(1906-2001) – nauczycielka języka polskiego. Urodziła się we Lwowie jako Natalia Michałkiewicz, tam ukończyła szkołę powszechną. Podczas I wojny światowej, po wkroczeniu Rosjan do Lwowa, jej rodzina musiała uciekać do Tomaszowa Lubelskiego. Po odzyskaniu niepodległości ojcu pani Natalii zaproponowano pracę we Włocławku, dokąd przenieśli się cała rodzina. Tam ukończyła gimnazjum żeńskie oraz dwuletnie studia pedagogiczne. Rozpoczęła także studia historyczne na Uniwersytecie Warszawskim, ale ich nie ukończyła. W 1927 r. rozpoczęła pracę jako nauczycielka w

szkole powszechnej we Włocławku. Za swoje poświęcenie, pracę i działalność społeczną otrzymała w 1938 r. Srebrny Krzyż Zasługi i Złotą Odznakę ZNP.

W 1939 r. jej rodzina została przesiedlona do Mińska Mazowieckiego, a narzeczony rozstrzelany przez Niemców. Ona sama dzięki pomocy przyjaciół została przeniesiona do Pruszkowa, gdzie brała udział w tajnym nauczaniu, kolportowała podziemną prasę i druki Armii Krajowej. Rozpoczęła wówczas studia polonistyczne na tajnym Uniwersytecie Ziemi Zachodnich, które zakończyła w 1947 r. z dyplomem Uniwersytetu Poznańskiego. W tym samym roku wyszła za mąż za Jana Żarskiego, uczestnika walk w obronie Tobruku.

Po ślubie Żarscy przenieśli się do Olsztyna, gdzie pani Natalia od 1948 r. pracowała w Liceum Ogólnokształcącym jako nauczycielka języka polskiego i historii. W LO Żarska przepracowała prawie 30 lat, w tym dwa lata w Liceum dla Pracujących. Organizowała koła zainteresowań historii sztuki i teatru, zainicjowała działalność gazetki szkolnej „Merkuriusz Szkolny”, opiekowała się działalnością ogniska harcerskiego. Angażowała się w prace Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza i Towarzystwa Przyjaciół Lwowa. Dzięki jej staraniom szkoła w 1959 r. otrzymała imię Adama Mickiewicza. Zabiegała też, aby na skwerze przed liceum stanął pomnik wieszczka, co stało się faktem w 1965 r. Przez wiele lat była instruktorem języka polskiego w Wojewódzkim Ośrodku Metodycznym, prowadziła też lektorat dla cudzoziemców w Wyższej Szkole Rolniczej (prekursor ART i UWM) oraz zajęcia w Zaocznym Studium Nauczycielskim. Pytana o swoje sukcesy odpowiadała: „Nic takiego w moim życiu nie zrobiłam... Ja tylko uczyłam”.

Za swoją działalność po II wojnie została odznaczona Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi, Medalem Komisji Edukacji Narodowej, odznaką Zasłużony Działacz Kultury. Od 1995 r. jest Honorową Obywatelką Olsztyna. W 2002 r. Rada Miasta Olsztyna nadała imię Natalii Żarskiej ulicy, przy której znajduje się biblioteka pedagogiczna (wcześniej była to ulica Artyleryjska).

opr. Izabela Lewandowska

www.izabela-lewandowska.pl

Zdj. Natalii Żarskiej ze zbiorów Warmińsko-Mazurskiej Biblioteki Pedagogicznej im. Prof. Tadeusza Kotarbińskiego w Olsztynie